

LAGUTSKOTTETS BETÄNKANDE 2/2002 rd

Regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om verkställighet av straff och lagen om rannsakningsfängelse

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 7 december 2001 en proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om verkställighet av straff och lagen om rannsakningsfängelse (RP 217/2001 rd) till lagutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsrådet Ulla Mohell, justitieministeriet
- generaldirektör Markku Salminen, Brottsåförjdsverket
- direktör Kirsti Nieminen, Kervo fängelse
- direktör Petra Kjällman, Brottsofferjouren.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås att lagen om verkställighet av straff och lagen om rannsakningsfängelse ändras. Lagarna får bestämmelser om fångvårdsmyndigheternas rätt att i situationer som regleras i lag informera målsäganden eller vissa andra personer att en fånge eller en rannsakningsfånge frigivits och avlägsnat sig från anstalten. Rätten att informera om frigivning gäller när det finns grundad anledning att misstänka att fången gör sig skyldig till ett brott mot någons liv,

hälsa eller frihet. Propositionen grundar sig på Europeiska unionens råds rambeslut av den 15 mars 2001 om brottsoffrets ställning i straffrättsliga förfaranden. Dessutom föreslås en mindre precisering i lagen om verkställighet av straff.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 22 mars 2002 då varje medlemsstat skall sätta i kraft de bestämmelser som iakttagandet av artikel 4 i rambeslutet kräver.

UTSKOTTETS STÄLLNINGSTAGANDEN

Allmän motivering

Syftet med propositionen är att genomföra rådets rambeslut om brottsoffrets ställning i straffrättsliga förfaranden. I sitt utlåtande om förslaget till rambeslut har utskottet tidigare tillstyrkt rättsakter och åtgärder som förbättrar brottsoff-

rets ställning (LaUU 10/2000 rd). Också i andra sammanhang har utskottet understrukt behovet att förbättra brottsoffrens faktiska ställning (t.ex. LaUU 11/2000 rd, LaUU 17/2001 rd). I likhet med tidigare tillstyrker utskottet försla-

get, men med följande anmärkningar och ändringsförslag.

I utlåtandet om förslaget till rambeslut framhöll utskottet att brottsoffer i flera hänseenden har en bättre rättslig ställning i Finland än i vissa andra EU-stater. Därför ansåg utskottet att rambeslutet inte i någon betydande omfattning kan förbättra brottsoffrets straffrättsliga ställning. Brottsoffrets ställning och faktiska möjligheter att få effektivt rättsskydd kan förbättras med adekvat information, ändrade attityder och nya rutiner hos myndigheterna och genom stöd till brottsofferorganisationer.

Också vid behandlingen av proposition RP 41/1998 rd med förslag till lag om besöksförbud och vissa lagar som har samband med den (LaUB 11/1998 rd) underströk utskottet vikten av konkreta åtgärder. Utskottet ansåg det nödvändigt att det införs instrument som medför faktiska förbättringar i tillämpningen av besöksförbudet och på så sätt ger hotade människor en större känsla av säkerhet.

Lagförslaget innebär att fängvårdsmyndigheterna får rätt att informera bland andra brottsoffren om att en fånge eller en rannsakningsfånge har frigivits och avlägsnat sig från anstalten. Detta gäller i sådana situationer, då det finns grundad anledning att misstänka att fången gör sig skyldig till ett brott mot någons liv, hälsa eller frihet. I utlåtandet om förslaget till rambeslut hade utskottet vissa dubier visavi denna typ av bestämmelser. Om offret verkligen svävar i fara på grund av att en misstänkt eller en dömd frigges, räcker det sannolikt inte till med ett informationsförfarande för att skydda offret. I allvarliga risksituationer krävs det effektivare åtgärder.

I motiveringen till propositionen sägs ingenting om straffrättsliga bestämmelser som kriminaliserar hot mot någons liv eller hälsa. Hot kan vara en straffbar gärning till exempel enligt 15 kap. 9 § (övergrepp i rättssak), 16 kap. 9 a § (brott mot besöksförbud) eller 25 kap. 7 § (olaga

hot) strafflagen. Om hotet uppfyller brottsrekvisitet har myndigheterna effektivare medel än ett meddelande att tillgå för att undanröja hotet.

Detaljmotivering

1. Lag om ändring av lagen om verkställighet av straff och 2. Lag om ändring av lagen om rannsakningsfängelse

I 2 kap. 12 § lagen om verkställighet av straff och 14 a § lagen om rannsakningsfängelse föreslås det bli föreskrivet att fängvårdsmyndigheterna får informera om att en fånge eller en rannsakningsfånge har frigivits och avlägsnat sig från anstalten. Utskottet föreslår att 2 mom. i paragraferna ses över språkligt och samordnas.

Förslag till beslut

På grundval av det ovanstående föreslår lagutskottet vördsamt

att det första lagförslaget i övrigt godkänns i enlighet med propositionen utom att 12 § godkänns med ändringar och

att det andra lagförslaget i övrigt godkänns i enlighet med propositionen utom att 14 a § godkänns med ändringar som följer:

Lagförslag 1

12 §

(1 mom. som i RP)

Information skall lämnas finkänsligt. Om en i 1 mom. avsedd person som är i fara uttryckligen motsätter sig det, får information inte lämnas.

(3 mom. som i RP)

Lagförslag 2

14 a §
(1 mom. som i RP)

Information skall lämnas finkänsligt. *Om en i 1 mom. avsedd person som är i fara uttryckligen motsätter sig det, får information inte lämnas.*
(3 mom. som i RP)

Helsingfors den 15 februari 2002

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Henrik Lax /sv
vordf. Matti Vähänäkki /sd
medl. Sulo Aittoniemi /alk
Leena-Kaisa Harkimo /saml
Erkki Kanerva /sd
Toimi Kankaanniemi /kd
Annika Lapintie /vänt

Paula Lehtomäki /cent
Kari Myllyniemi /cent
Kirsi Ojansuu /gröna
Veijo Puhjo /vänt
Mauri Salo /cent
Timo Seppälä /saml
Marja Tiura /saml.

Sekreterare vid behandlingen i utskottet var

utskottsrådet Timo Tuovinen.